

סימן קפט

סוגי הוסתות

נדה סג: – אין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענה ג"פ. (משמע דאכל מיני וסתות קאי)

[א] וסתות זמן:

וסת ההפלה (משנה נדה סג):

וסת שיש בה מרחק ימים קבוע בין ראיה לראיה.
- צריך שתראה 4 פעמים כדי לקבוע וסת, והרא"ה חולק וסובר שמספיק ג"פ.

וסת החודש (נדה לט):

וסת שבה הראיה חוזרת ביום מסוים וקבוע בחודש.
- צריך שתראה 3 פעמים כדי לקבוע וסת.
הרמב"ן חולק וסובר שאין וסת כזו, אך כתב להחמיר למעשה.

וסת השבוע (מוכח מנדה יא):

וסת שבה הראיה חוזרת ביום מסוים בשבוע (כעבור מספר שבועות שוה).
- צריך שתראה 3 פעמים כדי לקבוע וסת.

[חוי"ד: אחרי שראתה פעם רביעית באותו יום מסוים בשבוע, אז נקבע וסתה להפלה, ושוב אינה חוששת רק להפלה ולא לימי השבוע ונפק"מ אם הפסיקה או ריחקה ראיותיה דלא צריכה לחוש לאותו יום משום וסת דימי השבוע, ובכ"פ הניח זה בצ"ע]
הרמב"ן חולק וסובר שאין וסת כזו, אך כתב להחמיר למעשה.
נחלקו האחרונים אם יש וסת השבוע בדילוג.

וסת
הימים

וסת הדילוג (נדה סד):

וסת הדילוג בוסת החודש: בכל חודש היא מוסיפה מספר ימים קבוע לפי סדר ימי החודש (כגון: א' תשרי, ד' חשוון, ז' כסלו).

- לדעת רב צריך שתראה 3 פעמים כדי לקבוע וסת, ולדעת שמואל 4 פעמים.

וסת הדילוג בוסת ההפלה: בכל הפלה היא מוסיפה מספר ימים קבוע

(כגון: פעם ראשונה אחרי 28 יום ואח"כ אחרי 30 יום ואח"כ אחרי 32 יום).

- לדעת רב צריך שתראה 4 פעמים כדי לקבוע וסת, ולדעת שמואל 5 פעמים.

וסת הדילוג חלילה: ראתה ג"פ בג' חודשים בדילוג וחזרה וראתה באותם

דילוגים עצמם. [וכן ג' מחזורים של ב' ראיות – ש"ך, ט"ז]

- לדעת כולם נקבעת הוסת לאחר ג"פ בג' חודשים (ש"ך בסעיף ח).

דרכי טהרה: וסת הדילוג חלילה קיימת הן בוסת החודש והן בוסת ההפלה.

וסת הסירוג (ראב"ד בספרו בעלי הנפש)

וסת שבה הראיה חוזרת ביום קבוע בחודש, אך לא כל חודש אלא כל

מספר חודשים קבוע. [הש"ך כתב דהיינו כשהתחלה ראתה אחרי חודש אחד

ואח"כ סירגה וראתה כל כמה חודשים].

- ש"ך: לכו"ע צריך שתראה 3 פעמים כדי לקבוע וסת [וכמפורש בסעיף יב].

ט"ז, דרישה: לשמואל צריך 4.

רק באלו כל שלא קבעתו ג"פ אינה חוששת לו (וכדמשמע מ-סד).
- שו"ע יב (ע"פ ראב"ד)

והפרישה כתב שה"ה לגבי וסת השבוע

וסת בתוך וסת (ראשונים)

אשה יכולה לקבוע ב' וסתות באותו זמן – באופנים הבאים :

(1) או כשקובעת קודם וסת אחת ואח"כ קובעת וסת שניה. [=שו"ע לב]

החו"ד סובר דמה שאמר הרמ"א (סעיף י"ג) דאשה שקבעה וסת אינה חוששת לוסת שאינו קבוע שקדם לקביעת הוסת - **היינו דוקא** בחשש דוסת החודש וחשש דוסת הפלגה, אז כשקבע אחד שוב אינה חוששת לשני דאי אפשר שיתקיימו שניהם, **אבל** כששניהם הם חששות דוסת החודש, כגון שראתה ג"פ בר"ח ובפעם השלישית ראתה גם כן בכ"ה חוששת גם לכ"ה אף שכבר נקבע הוסת של ר"ח כיון דאפשר שיתקיימו שניהם, דהא אשה קובעת וסת בתוך וסת כבסעיף ל"ב, וכן הדין בוסת הדילוג ווסת השוה.

והנו"ב לא חילק בין סוגי הוסתות, ובכל גוונא שקבעה וסת נעקרים החששות של וסת שאינו קבוע, עד שייקבע גם הוא (וכ"מ בפשטות מהראשונים ומהרמ"א).

(2) או כשקובעת שניהם ביחד (כגון שראתה ט"ו בחודש זה וט"ז בחודש זה וט"ו בחודש זה וט"ז בחודש זה...). [=ראב"ד (מובא בש"ד)]

וסת השעות (ראב"ד ע"פ סג, סו.)

שו"ע ג : אם קבעה וסת לשעות ולא לימים אינה חוששת אלא שעתה בלבד, והוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת ואפילו בלא בדיקה.

חו"ד : כגון שראתה כמה פעמים בימים שאינם שוים כגון א' ניסן ד' אייר וחי' סיון שהדין הוא שחוששת לאחרון שבהם דהיינו לח' תמוז... וע"ז כתב המחבר דאם בכל פעם שראתה בימים אלו ראתה תמיד בשעה אחת אז אינה חוששת לח' תמוז רק באותה שעה ולא עונה שלימה [ואע"פ שהשעה קבועה, מ"מ היום אינו קבוע ולכן הוי כשאר וסת שאינו קבוע דמותרת בלא בדיקה ונעקר בפעם אחת].

סד"ט : כל יום חוששת לראיה באותה שעה.

ט"ז : מדובר בראיה בעקבות מעשה ולא בשעות (פירוש כגון אחר טבילתה או שאר דברים כיוצא בזה שרגילה לראות מחמת אותו זמן").

[ב] וסתות גוף :

וסת האונס (נדה יא.)

וסת הבאה מחמת מעשה חיצוני שגרם לדם לבוא. (סיבה)

וסת הגוף (משנה נדה סג.)

וסת הבאה ע"י מקרים טבעיים שיארעו בגופה המהווים סימן לבוא הוסת. (סימן)

קביעת וסת הדילוג בוסת החודש ובוסת ההפלה

[א] מתי נקבע וסת הדילוג בוסת החודש?

נדה סד. – איתמר ראתה יום ט"ו לחדש זה ויום ט"ז לחדש זה ויום י"ז לחדש זה רב אמר קבעה לה וסת לדילוג ושמואל אמר עד שתשלש בדילוג ... דכ"ע כרשב"ג (דאין חזקה פחות מגי') והכא בהא קמיפלגי **רב** סבר חמשה עשר ממנינא **ושמואל** סבר כיון דלאו בדילוג חזיתיה לאו ממנינא הוא.

← **לרב** צריך 3 ראיות, **לשמואל** צריך 4 ראיות.

אך אם היה לה וסת קבוע דחודש לפני שהתחילה בדילוגים האלה:

- **לשיטת רב** זה **חסרון** לקביעת הוסת, דהיינו, אם למשל היה לה וסת קבוע לט"ו ואח"כ דילגה ב' פעמים לט"ז וי"ז – לא קבעה וסת.¹ [ואע"ג דאם לא היה לה וסת קבוע לט"ו, היתה קובעת בזה וסת לדילוגים בהפלה וכנ"ל, הכא שאני דכיון דוסתה קבוע לט"ו – שדין ראה של ט"ו עם ראיות שעברו עליה שהרי בזמנה ראתה, וכדברי הגמ' סד. - "אמר לך רב למודה שאני"].
- **לשיטת שמואל** יש בזה מחלוקת: **הדרישה** כתב דלשמואל זה **מעלה** לקביעת הוסת, דהיינו – דאפילו אם למשל היה לה וסת דחודש קבוע ליום י"ב או י"ג ואח"כ דילגה ג' פעמים לט"ז וי"ז וי"ח – קבעה וסת, ואע"ג דלא ראתה רק ג' פעמים ויש כאן רק ב' דילוגים, ובזה אינה קובעת וסת לשמואל וכנ"ל, הכא שאני דכיון דהיה לה וסת קבוע גם הדילוג הראשון נחשב דילוג אע"ג דלא היה דילוג שוה בערך שאר הדילוגים, דאמרינן ימי החודש בדילוג גורמים. **והש"ך והט"ז** חולקים (כדמשמע ב-סד.) ולשמואל זה שהיה לה וסת קבוע **לא מעלה ולא מוריד**, דהיינו אם למשל היה לה וסת קבוע לט"ו ואח"כ דילגה ג' פעמים לט"ז וי"ז וי"ח קבעה וסת (וכמו הדין אם לא היה לה וסת קבוע והיתה רואה בט"ו ט"ז וי"ז וי"ח), אבל אם היה לה וסת קבוע ל"ב או י"ג ואח"כ דילגה ג' פעמים לט"ז וי"ז וי"ח – לא קבעה וסת שהרי אין כאן ג' דילוגים בהפלגות שוות (אלא דהחידוש בגמ' לדברי שמואל דלא תימא דהוה חסרון כשיטת רב כנ"ל דלא מעלה ולא מוריד וכנ"ל).

ר"ח, ראב"ד: הלכה כרב (דהלכתא כרב באיסורי)

רמב"ם, רמב"ן: הלכה כשמואל (דאמרינן בגמ' דברייתא כוותיה דשמואל דיקא)

שו"ע ז הביא קודם את שיטת שמואל,

וב"יש אומרים" את שיטת רב,

וסיים "ויש לחוש לדבריהם ולהחמיר".

וביאר ש"ך וט"ז דהיינו לחוש לבי' השיטות לחומרא, דבכל צד יש חומרא.

[דגם לשיטת שמואל יש חומרה אחת, דהיינו דאם יש לה חשש שני וסתות דאינו נעקר א' מהם אלא אם יהיה השני נקבע (דהיינו דרואה ט"ו ט"ז י"ז חוששת לחודש הבא ל"ז משום וסת החודש ול"ח בו משום וסת הדילוג)].

ח"ד: אם יש לה וסת הדילוג לחודש, ופעם אחת לא ראתה, חוששת לחודש הבא כאילו ראתה בחודש זה.

¹ ש"ך: ודלא כמשמע מהדרישה שכן קבעה.

ב] מתי נקבע וסת הדילוג בוסת ההפלה?

← **לרב** צריך 4 ראיות (=3 דילוגים), **לשמואל** צריך 5 ראיות (=4 דילוגים).
(תוס' ע"פ פירוש הש"ך והגר"א)

שו"ע ה' הביא את שיטת רב.
וכתבו ש"ך (וט"ז) דלשמואל צריך 5 ראיות, והלכה דיש לחוש להחמיר כב' הסברות.

ופסק בשו"ע ה' דוסת הדילוג בוסת ההפלה, בין שהרחיקה דילוגה הרבה (הפלה של יומיים ומעלה) ובין שלא הרחיקה אלא יום אחד, קבעה וסת לדילוג השוה. **ודלא כרא"ה** (דרך דילוג של יום אחד).

כתב הש"ך דבוסת הדילוג ה"ה אם דילגה למפרע,
והכו"פ מפקפק בזה, משום שזה מנגד לטבע.

וסת הסירוג לעומת וסת הדילוג

- **שו"ע יב, ש"ך**: בוסת הסירוג לכו"ע (אף לשמואל) ראייה ראשונה מן המנין.
והטעם מבואר בראב"ד – דטעם המחלוקת בין רב ושמואל הוא שהרי בוסת החודש פשוט שקמייתא ממניינא ובוסת ההפלה פשוט שקמייתא לאו ממניינא וע"כ בוסת החודש בדילוג נחלקו דרב מדמי ליה לוסת החודש ושמואל מדמי ליה לוסת ההפלה, וע"כ בוסת הסירוג הוי לכו"ע כוסת החודש וקמייתא ממניינא שהרי הואיל ותופסת תאריך מסוים בחודש מה לי מחודש לחודש או מבי' חדשים לבי' חדשים.
- **דרישה, ט"ז**: לשמואל ראייה ראשונה אינה מן המנין אף בוסת הסירוג.
- אם היה לה וסת קבוע קודם לכן (כגון שראתה בג' ר"ח ואח"כ סירגה וראתה ב' פעמים כל ב' חדשים) – **כתב הש"ך** דבזה לכו"ע קמייתא לאו ממניינא, דכיון שקבעה וסת מר"ח לר"ח אי"כ הר"ח האחרון לפני שסירגה אין עליו שם סירוג כלל אלא הוא המשך של וסת החודש. **והפלתו** חולק וסובר דקבעה וסת הסירוג ולא וסת החודש.
- **שו"ע יב (ע"פ ראב"ד)** – וסת הסירוג דומה לוסת הדילוג בכך שכל עוד שלא קבעתו ג"פ אינה חוששת לו. (ש"ך: והטעם משום דסתם נשים וסתם כל שלשים יום)

אשה שאין לה וסת קבוע – לאיזה עונות חוששת?

בראיה ראשונה

ב"י, פרישה, ב"ח, ט"ז:

חוששת לגי עונות: יום החודש, עונה בינונית שהיא יום ל' לראייתה, הפלגה.

ש"ד:

חוששת לבי עונות: יום החודש (שהוא עונה בינונית), הפלגה.

- והאריך להוכיח דעו"ב ווסת החודש הם אותו דבר, ומה שאמרו עו"ב ל' יום, היינו מתחילת ראייה לתחילת ראייה ויוצא דהוא יום ל"א מתחילת הראיה, והיינו בסתם חודש שהוא מלא, ובאמת בחודש חסר יוצא יום הל'.
- ואף לדעתו צ"ל דחילוק יש בין עו"ב לוסת החודש (דאילו בוסת החודש כל זמן שלא נקבע ועבר זמנו ולא בדקה מותרת בלא בדיקה כדמשמע בסעיף ד'), ומשכחת לה וסת החודש בלא עו"ב כגון אם ראתה בינתיים.

חו"ד:

חוששת לגי עונות: יום החודש, עונה בינונית שהיא יום ל"א לראייתה, הפלגה.

בראיה נוספת (במקרים הבאים)

ראתה ב: א' ניסן, כ' ניסן – האם חוששת ל-א' באייר (יום החודש)?

כן. דכל שלא הגיע תאריך וסת החודש ולא ראתה בו – אינו נעקר, אע"פ שראתה קודם (ב-כ' ניסן).

ראתה ב: א' ניסן, כ' ניסן – האם חוששת ל-ל' בניסן (עונה בינונית)?

ט"ז: כן.

אחרונים: לא. דכיון שראתה ב-כ' בניסן ליכא חשש דעו"ב, דהטעם לעו"ב הוא: דכי לעולם לא תראה? - וא"כ ודאי דהחשבון הוא מהראיה הסמוכה.

ראתה ב: א' ניסן, כ' ניסן, א' אייר – האם חוששת ל-ט' באייר (הפלגת 20 יום)?

ב"ח, ש"ך (כו"פ, סד"ט, דרכי טהרה): לא.² (וסת קצר עוקר וסת ארוך של הפלגה)
דכיון שהפסיקה בראיה בינתיים (ב-א' אייר), אין כאן ההפלגה הקודמת של 20 יום אלא הפלגה חדשה של י"ב יום, וע"כ עקרה בזה את וסת ההפלגה הקודם.

רמ"א, ט"ז: כן.

חוששת גם לוסת ההפלגה הקודם, והטעם דלא מצינו בשום מקום שראיה שרואה בשינוי זמן תעקור החשש שהיה עליה תחילה כל זמן שאין לה שינוי קביעות בג"פ, ותו דאיך לא נחשוש להפלגה הקודמת הרי אפשר שבסוף ההפלגה הזו תבוא לידי קביעות, ותו דהרי יש כאן ב' ראיות לפנינו וע"כ צ"ל שאחת מהן עיקרית והשניה דרך מקרה ומנא לן לומר איזה עיקרית ואיזה לא, וע"כ צריך לחוש לשניהם כאילו היו עיקריים וע"כ צריך לחוש גם לוסת החודש הקודם וגם לוסת ההפלגה הקודם.

² וכך גם דעת הב"י, אך מטעם אחר והוא שכיוון שראתה בא' באייר מתברר למפרע שהראיה של כ' ניסן היתה משום דמים יתרים והראיה של א' ניסן היא עיקר ובה הולך הוסת ליקבע.

נראה שהט"ז מודה שאם היה לה קודם וסת קבוע להפלגה, ושינתה להפלגה גדולה יותר, אז אח"כ אם חזרה להפלגה הקצרה שהיתה קבועה לה מקודם אז זה עוקר את ההפלגה הארוכה כדלקמן סעיף יד'.

בחו"ד כתב שמח' הט"ז והש"ך היא רק כשהפסיקה בהפלגה האמצעית, אך אם היו שתי הפלגות הראשונות בלי הפסקה בינתיים ובאמצע הפלגה שלישית הפסיקה, כגון שראתה א' ניסן, כ' ניסן, ט' אייר, כ' אייר, כ"ט אייר – כו"ע מודו דקבעה לה וסת מכי לכי (אך בש"ך לא משמע הכי), ואם הפסיקה באמצע הפלגה ראשונה כגון שראתה א' ניסן, י' ניסן, כ' ניסן, ט' אייר, כ"ט אייר – כו"ע מודו דלא קבעה לה וסת.

שו"ע הרב, בית מאיר : מקבלים את הש"ך לענין זה שהספירה נספרת תמיד מהראיה האחרונה (ולא אמרינן דמים יתירים) ואת הט"ז שוסת קצרה אינה עוקרת וסת ארוכה שקדמה לה (בהפלגה). ולכן במקרה הנ"ל מונים את הפלגת כ' יום מראיית א' אייר (וא"כ לא חוששת לט' אייר אלא לכ' אייר) [וכמו"כ חוששת ל-י"ב אייר ולשאר החששות].

גדר חשש עונה בינונית

היקף מועד חשש עו"ב

סד"ט סובר שחשש עו"ב הוא דוקא לאותה עונה (יום או לילה) שבה ראתה את הראיה האחרונה.

כו"פ סובר שהחשש הוא לכל היממה.

אופן עקירת עו"ב

משמעות כל הפוסקים : עו"ב נעקרת בפעם אחת.

עטרת זהב : עו"ב הוה כוסת קבוע ממש ואינו נעקר אלא בג"פ (דהיינו שצריכה לחשוש ל-ס' ול-צ' יום לראייתה).

ונפק"מ למעוברת טרם שהוכר עוברת.

הרואה בהפלגות גדולות

חו"ד, סד"ט סוברים שאשה שאין לה וסת קבוע חוששת לעו"ב אפילו אם בכל פעם רואה בהפלגות יותר גדולות משיעור עו"ב, **ויש חולקים**.

אופן קביעת וסת ההפלגה

שו"ע יג – אין האשה קובעת לה וסת (החודש) אפ"י ראתה שלשה ר"ח זה אחר זה אא"כ יהיו כולם בעונה אחת ביום או בלילה.

דעת השואל בנו"ב דבוסת ההפלגה צריך שיהיה מרחק עונות שוה (ואף כשהמרחק אי-זוגי, וא"כ אין הפלגת ימים שוה – קבעה וסת).

דעת הנו"ב – [מהפתי"ש משמע קצת שהבין דהנו"ב סובר דמונים רק הימים בין אם שוים בעונות או לא **ובאמת דעת הנו"ב היא**]: דבוסת הפלגה צריך מרחק ימים קבוע **וגם** שהראיה תהיה באותה עונה (יום או לילה) [וא"כ צריך שמרחק העונות בין ראיה לראיה יהיה זוגי], אלא שלענין הראיה הראשונה מ-4 הראיות סובר הנו"ב דאין היא צריכה להיות באותה עונה של ג' הראיות האחרונות (והחזו"א הסתפק בזה).

קביעת וסתות בראתה כמה ימים רצופים

ראתה רצוף

רמב"ן: אם וסת נמשך כמה ימים – חוששת לכל ימי הוסת, דכל יום ויום כוסת בפני עצמו הוא, ואפילו נקבעים כמה וסתות עי"ז (כגון וסת החודש ווסת הדילוג) – צריכה לחשוש לכולם עד שיעקרו.

רז"ה, רשב"א, רא"ש: אינה חוששת אלא לעונה ראשונה של הוסת בלבד.

הרמ"א הביא את שתי הדעות והכריע כשיטה השניה (דהולכים תמיד אחר תחילת הראיה).

רמ"א: ראתה ט"ו ניסן והמשיכה ראיתה ד' ימים, וביום ט"ז באייר ראתה והמשיכה ראיתה ג' ימים, ובסיון התחילה לראות ב"ז בו – י"א שחוששת לדילוג ולוסת שוה שהרי שילשה לראות ג"פ ב"ז לחודש, וי"א שאין כאן וסת שוה כלל דהולכין אחר תחילת הראיה, וכן עיקר.

ראתה בהפסקות (ולא שופעת ברצף)

ט"ז ע"פ חו"ד: קובעת וסת גם ביום אחר יום. (=קובעת וסת אפילו בימי נדותה)

שו"ע לב: פעמים שהאשה קובעת לה וסת בתוך וסת. כיצד? ראתה ג"פ בר"ח ורביעית בבי לחודש ובר"ח וכן בחמישית ובששית - הרי קבעה שתי וסתות.
הש"ך כתב דיש גורסים "ורביעית בבי לחודש ובר"ח" וכתב דאינו נכון דהא בבי לחודש הו"ל ב' ימים רצופים דהולכים תמיד אחר תחילת הראיה וכדלעיל וכו' וע"כ גורס בכ' לחודש.
אמנם הט"ז גורס בבי לחודש, ולכאורה קשה עליו כנ"ל, וביאר בחו"ד דדוקא בשופעת הויה ראיה אחת והולכים אחר תחילת הראיה, אבל בפוסקת קובעת וסת גם ביום אחר יום (אא"כ הימים שבתחילת הראיה הן וסת קבוע ואז לא חוששת שוב לימים שבתוך ימי נדותה).

בעלת וסת קבוע ששינתה ראיותיה או שהפסיקה מלראות ואח"כ חזרה לוסתה הראשון

בעלת וסת קבוע (בין דחודש בין דהפלגה) ששינתה ראיותיה לראיות שוות

כשינתה ראיותיה:

- אם שינתה פעם אחת או פעמיים – זה וזה אסורים.³ אך לענין הפלגה מונים הוסת לפי היום שראתה ולא לפי היום שהיתה ראויה לראות – כרב הונא בריה דרב יהושע ודלא כרב פפא (נדה לט:), וכך נפסק בשו"ע יד.
- אם שינתה ג' פעמים – הותר הוסת הראשון ונקבע הוסת השני.

אם חזרה לראות פעם אחת כמו הוסת הראשון:

- אם הוא אחר ששינתה פעם או פעמיים – חזר קביעות הוסת הראשון למקומו.
- אם הוא אחר ששינתה ג' פעמים – נעקר הוסת הראשון לגמרי ואינו חוזר למקומו לעולם עד שתראה בו ג' פעמים.

וכ"פ שו"ע יד

(ע"פ נדה סג:)

בעלת וסת קבוע (בין דחודש בין דהפלגה) שהפסיקה מלראות

רש"י, רא"ש למדו מהדין הקודם דדוקא אם שינתה ראיותיה ג' פעמים לראיות שוות ואח"כ חזרה לראות פעם אחת כמו הוסת הראשון – הוא דאינו חוזר קביעות הראשון למקומו, אבל אם הפסיקה מלראות ג' פעמים ואח"כ חזרה לראות כמו הוסת הראשון – חוזר קביעות הוסת הראשון למקומו. (יש כאן מעין עקירה לחצאין) וכ"פ שו"ע טו-טז

נקה"כ כתב דיש חילוק בזה בין וסת החודש לוסת ההפלגה, דבוסת החודש מספיק שתחזור לראות פעם אחת בזמן וסתה הראשון וחוזר הקביעות למקומו, אבל בוסת ההפלגה צריכה לראות פעמיים שהרי בפעם הראשונה אפילו אם הוא מהזמן שהיתה צריכה לראות – לא ניכר זמן הוסת הראשון.

הט"ז חולק וסובר דאף בוסת ההפלגה מספיק שתחזור לראות פעם אחת ואז תחוש להפלגה שהיתה לה (וכתב שהשו"ע, דמלשונו משמע כנקה"כ, לא דייק בלשונו). אך בזקנה מודה הט"ז דבהפלגה צריך שתחזור לראות פעמיים כדלקמן סעיף לא.

רשב"א (הובא בט"ז): אם לא ראתה ג"פ ביום וסתה הקבוע – הוסת נעקר לגמרי.

בעלת וסת קבוע (בין דחודש בין דהפלגה) ששינתה ראיותיה לראיות שאינם שוות

הטור למד מדברי רש"י והרא"ש הנ"ל דה"ה דאם שינתה ראיותיה ג' פעמים לראיות שאינם שוות - הוי כדין הפסיקה מלראות. וכ"פ שו"ע טו-טז

³ סד"ט: אשה שהיה לה וסת קבוע לחודש ואח"כ שינתה וראתה ביום אחר בחודש – צריכה לחוש פעם אחת לאותה הפלגה ולאותו יום בחודש, אבל לא מצינו שצריכה לחוש לעו"ב מאותה ראייה (דרכ אשה שאין לה וסת קבוע כלל צריכה לחוש לעו"ב) [וה"ה לאשה שהיה וסת קבוע להפלגה]. אך בדרכי טהרה הביא שיש סוברים שחוששת אף לעו"ב אך אין הלכה כך.

בעלת וסת קבוע שהפסיקה מלראות פעם או פעמיים – איזה עונות חוששת?

ב"י, ט"ז:

חוששת לראיה הבאה כאילו ראתה.

היינו: בוסת החודש חוששת ליום החודש הבא, ובוסת ההפלגה חוששת ליום ההפלגה הבא, והוי ממש כאילו ראתה, ואומרים דמה שלא ראתה פעם אחת או פעמיים היינו דרך מקרה ויש בה עדיין דמים יתרים ואח"כ אורח בזמנו יבוא, ורק אם לא ראתה ג' פעמים אז נחשבת מסולקת דמים ואינה חוששת יותר לוסתה (אא"כ תחזור לראות כמו וסתה הראשון דאז חוזר קביעות הוסת הראשון למקומו, כמובא בדין הקודם).

רש"ל, ב"ח, ש"ד:

בוסת ההפלגה – לא חוששת יותר,

והטעם דכיון דלא ראתה ביום ההפלגה א"כ אין כאן יותר ההפלגה הקודמת ואם נחוש ליום ההפלגה הבא נחוש לזמן כפול מהראיה האחרונה וע"כ לא שייך יותר החשש דוסת הפלגה.

והוסיף רש"ל דכיון שיש לה וסת קבוע, אע"פ שלא ראתה פעם אחת, אינה חוששת לעו"ב (וכך דעת רוב הראשונים), **והחנ"ד** חולק וסובר שחוששת לעו"ב (משום ד"וכי לעולם לא תראה?") (וכך דעת רש"י).

בוסת החודש – חוששת לראיה הבאה כאילו ראתה.

כי כאן שייך לחשוש, שהרי בחודש הבא יבוא שוב אותו תאריך שהיה בחודש זה ושייך עדיין חשש דוסת החודש, משא"כ בוסת ההפלגה.

ואמנם אם שינתה ראייתה ליום אחר:

בזה כן חוששים ליום ההפלגה מהיום שראתה, דבזה שייך שוב שיעור וסת ההפלגה. ובנוסף:

- אם לא הפסיקה ג' פעמים – צריכה לחשוש **גם** לשיעור ההפלגה הגדולה מהראיה האחרונה עד ראיה זו שראתה עכשיו.
- אם הפסיקה ג' פעמים – **לדעת הרש"ל** כיון דהוה מסולקת דמים, אז כשחוזרת לראות, אינה חוששת יותר להפלגה הגדולה מהראיה האחרונה אלא רק להפלגה הרגילה שהיתה לה דתלינן דחזרה לוסת הראשון, **והחנ"ד** חולק וסובר שחוששת להפלגה הגדולה של ג' עונות.

דין וסת האונס

נדה יא. –

א"ר הונא: קפצה וראתה קפצה וראתה קפצה וראתה - קבעה לה וסת.

למאי אילימא לימים הא כל יומא דלא קפיץ לא חזאי אלא לקפיצות והתניא כל שתקבענה מחמת אונס אפילו כמה פעמים לא קבעה וסת מאי לאו לא קבעה וסת כלל לא לא קבעה וסת לימים לחודייהו ולקפיצות לחודייהו אבל קבעה לה וסת לימים ולקפיצות לימים לחודייהו פשיטא אמר רב אשי כגון דקפיץ בחד בשבת וחזאי וקפיץ בחד בשבת וחזאי [ובשבת קפצה ולא חזאי] ולחד בשבת חזאי בלא קפיצה מהו דתימא איגלאי מילתא למפרע דיומא הוא דקגרים ולא קפיצה קמ"ל דקפיצה נמי דאתמול גרמא והאי דלא חזאי משום דאכתי לא מטא זמן קפיצה.

לישנא אחרינא א"ר הונא קפצה וראתה קפצה וראתה קפצה וראתה קבעה לה וסת לימים ולא לקפיצות היכי דמי א"ר אשי דקפיץ בחד בשבת וחזאי וקפיץ בחד בשבת וחזאי [ובשבת קפצה ולא חזאי] ולחד בשבת (אחרינא) חזאי בלא קפיצה דהתם איגלאי מילתא דיומא הוא דקא גרים:

קביעות וסת במעשה לבד:

רז"ה, טור: יש קביעות וסת לקפיצות לחודייהו.

רמב"ם, רשב"א, תוס': אין וסת לקפיצות לחודייהו.⁴ וכ"פ שו"ע יז

וכתב הגה"מ (והובא ברמ"א) דנהי דלא קבעה וסת, אך כיון דאירע ג"פ מיחש מיהא חיישא כמו לוסת שאינו קבוע [וא"כ תהיה אסורה אחרי קפיצתה בזמן שרגילה לראות בו בד"כ אחרי הקפיצה, ולכתחילה בזמן איסורה צריכה לבדוק, ואם לא בדקה – מותרת].

והוסיף הש"ך דכוונת הגה"מ לומר דלוסת הקפיצות לחוד - א"צ לחוש בפחות מג"פ, אבל לוסת החודש ולושת ההפלגה - צריכה לחוש אפילו בפעם אחת, דהיינו שאם תקפוץ באותו יום החודש או ההפלגה - צריכה לחוש לו (ואם לא תקפוץ אח"כ לאותו וסת א"צ לחוש דמה שראתה מתחילה היה ע"י קפיצה, ואע"ג דגבי פיהוק אמרי' לקמן דחוששת לושת החודש אף בלא פיהוק - שאני התם כיון דמתחילה ראתה שלא ע"י אונס).

קביעות וסת בימים ובמעשה:

• קפצה וראתה קפצה וראתה קפצה וראתה (וקבעה אותן לימים):

פשוט לכו"ע דקובעת וסת לימים וקפיצות, וחוששת לכל פעם שתקפוץ באותו זמן (חו"ד: וחוששת לכל העונה שלאחר הקפיצה), אבל אם הגיע הזמן ולא קפצה או שקפצה ולא הגיע הזמן - אינה חוששת. ואינו נעקר עד שתקפוץ ג"פ באותו זמן ותמצא טהור.

חו"ד: אם קבעה וסת להפלגה ולקפיצות – אפילו אם הפסיקה בראיה בינתיים לא נתבטלה ההפלגה, דכאן אמרינן דדוקא ההפלגה מהראיה שביום הקפיצה גורם הראיה שאחריה, וכן הדין בפיהוק והפלגה.

⁴ הראשונים הללו נחלקו בביאור הגמ' יא.

- קפצה באחד בשבת וראתה, וקפצה באחד בשבת וראתה, וקפצה בשבת ולא ראתה ובאחד בשבת ראתה בלא קפיצה:⁵

רמב"ם : קבעה וסת לימים בלא קפיצות (שהרי נודע שהיום גרם לה לראות ולא הקפיצה).
וכ"פ שו"ע יז

רשב"א, טור ועוד : קבעה וסת לימים ולקפיצות (כי תולין ראיית אחד בשבת בקפיצה שקפצה בשבת ומה שלא ראתה בשבת כשקפצה הוא מפני שלא הגיע זמנה של קפיצה).
והובא בש"ד⁶

נו"ב : אבל אם ראתה בהפרש של יומיים ומעלה – לכו"ע קובעת לימים בלבד.

חו"ד : אבל אם ב' פעמים (וכ"ש ג"פ) לא ראתה ביום הקפיצה, אלא למחרת יום הקפיצה, קובעת לימים בלבד, ולא תולין בקפיצה של אתמול.

סוגי וסתות הגוף

⁵ הראשונים שלהלן נחלקו האם לישנא בתרא דוחה את לישנא קמא (רמב"ם), או לא (רשב"א).
⁶ וכתב הש"ך דתימה על השו"ע דהשמיט שיטה זו דהרבה ראשונים סוברים כן, ועוד דמסתברא כיון דוסתות דרבנן נקטינן לקולא... ועוד כתב – דאע"פ דסברת הראשונים היא לקולא, מ"מ יש בזה גם חומרא, דלרמב"ם אם לא ראתה אח"כ ג"פ ביום ראשון עקרה וסתה, אך לסברת המקילין דסוברים דלא קבעה וסת אלא לימים ולקפיצות לא נעקר הוסת בכך כיון דלא קפצה (דהאי דלא ראתה משום דלא קפצה הוא, אבל אם תקפוץ לאותו יום חוששת).

משנה סג. – ואלו הן הוסתות: מפקת ומעטשת וחוששת בפי כריסה ובשפולי מעיה ושופעת וכמין צמרמורות אוחזין אותה וכן כיוצא בהן.

סוגי וסתות הגוף (שו"ע יט):

- פיהוק – יש בזה ג' פירושים ושלשתם אמת: כאדם שפושט זרועותיו מחמת כובד או כאדם שפותח פיו מחמת כובד או כאדם שמוציא קול דרך הגרון.
 - עיטוש – מתעטשת דרך מטה (שו"ע), מתעטשת מלמעלה (רמב"ם).
 - חוששת בפי כריסה – נגד טיבורה.
 - בשפולי מעיה – בית הרחם.
 - שאחזה צירי הקדחות.
 - שראשה ואבריה כבדים עליה – (ע"פ נדה סג:).
- שופעת דם טמא מתוך דם טהור – כתב בפת"ש דהפוסקים השמיטוהו כיון דבזה"ז כל דם בטמא מחזקינן ליה, ובתשובות פנ"י כתב דה"ה בראתה תחלה כעין מוגלא ואחר זה דם דהיינו שופעת דם טמא מתוך דם טהור.

שו"ע כג – כל אלו הוסתות שנקבעים על ידי מקרה אין אחד קובע עם חברו... אם פיהקה פעם אחת ונתעטשה שתי פעמים אין מצטרפים.

וסת אכילת דברים חריפים

נדה סג: – אכלה שום וראתה ואכלה בצלים וראתה כססה פלפלים וראתה

רשב"א: הוי כוסת הבא ע"י **קפיצות** (ואינה קובעת וסת אלא עם הימים) - דכאן וכאן ע"י מעשה (חיצוני) בא האורח.

תוס': הוי כוסת הבא ע"י **מקרה שבגופה** (וקובעת אותו אפילו בלא ימים שוים) - דאכילת שום אינה כאונס כמו טורח של קפיצה.

רמ"א כג הביא שיטת הרשב"א בי"א ואח"כ הביא שיטת התוס' בי"א. וכתב תנה"ש דראוי לחוש לדברי שניהם להחמיר.

והוסיף **הרמ"א** שמי ש"אכלה שום וראתה אכלה בצל וראתה אכלה פלפלין וראתה – יש אומרים שקבעה לה וסת לראות על ידי כל אכילת דברים חמים.

וכתב החו"ד דמ"מ אם אכלה שאר דברים חמים ג"פ ולא ראתה - לא נעקר וסתה מאכילת שום ובצלים ופלפלים, אבל אם אכלה שום ג"פ ולא ראתה - נעקר הוסת מכל הדברים כיון דנעקר מין אחד מהמינים שנתחזקה על ידן נתבטלה כל החזקה ונעקר הכל.

דין וסת הגוף

קביעות וסת במקרה (פיהוק) לבד:

רשב"א: יש קביעות וסת למקרי הגוף לחודייהו.

וכ"פ שו"ע יט (בוסת הקפיצות עיקר הראיה אינו אלא מחמת האונס (היינו דהוי סיבה) וכל שתקבענו מחמת האונס לא קבעה לה וסת, אבל וסתות דגופה אדרבה ראיית הדם היא זו שגורמת למקרים הללו המתלדים ממותר הליחות והדמים באופן טבעי (היינו דהוי סימן), וע"כ אפילו בלא הרכבת ימים קבעה לה וסת)

רמב"ם: אין וסת למקרי הגוף לחודייהו.

(הרמב"ם סובר שאין כאן 2 וסתות חלוקים (שיש וסת הגוף תלוי בימים ידועים ויש שאינו תלוי) אלא שהמשנה הודיעה שבוסת קבוע באים מקרים אלו או אחד מהם, ונפק"מ שיש למודה לראות תיכף כשבא המקרה ההוא ויש לאחר שעה ואינה חוששת אלא לשעה ההוא שהיא רגילה לטהרות [אבל לבעלה אסורה כל העונה])

קביעות וסת בימים ובמקרה (פיהוק):

פיהקה ב' פעמים בר"ח ובפעם הג' פיהקה בכ"ט בחודש ולא ראתה ובר"ח ראתה בלא פיהוק:

משמרת הבית ועוד: קבעה וסת לימים ופיהוקים.

וכ"פ שו"ע כ (דבזה יש סברא לחלק מדין וסת הקפיצות, דשאני קפיצה דמחמת אונס הוא בא אבל פיהוק אינו אונס אלא דרך טבעית, וע"כ שפיר אמרינן שפיהוק של אתמול גורם למחר שתראה שדרך הנשים הוא לפעמים כן, וע"כ אף מי שסיבור התם דקבעה וסת לימים בלא קפיצות יכול לסבור הכא דקבעה וסת לימים ופיהוקים)

רא"ה חולק וסובר שקבעה וסת לימים בלבד (לר"ח בלבד).

(שסובר שהוסת גורם פיהוק שיבוא וא"א לוסת לגרום ביאת הפיהוק יום קודם לכן)

לדעת הרמב"ם פשיטא שקבעה הוסת לימים בלבד ולא לפיהוק, כי לדעתו אין קובעת כלל לפיהוקין.

○ רמב"ן (מובא בש"ד): אשה שיש לה וסת הגוף קבוע שאינו מורכב לימים, חוששת לעו"ב שמא תקבע וסת מורכב לעו"ב עם וסת הגוף.

○ ט"ז: אם פיהקה בר"ח וחזרה ופיהקה בתוך ימי החודש ולא בדקה ולא ראתה - אסורה אף שעברה עונתה, ואין דין זה כמו ושאי"ק לימים שאם לא בדקה ולא ראתה ועברה עונתה שמותרת, כיון שבפיהוק גרע טפי כיון שדרך הטבע הוא באשה לפהק בשעת ראייתה וא"כ ריעותא לפנינו שהיא טמאה. תה"ש (וש"ד) חולקים וסוברים שגם בפיהוק במקרה הנ"ל מותרת.

בעלת וסת מורכב לפיהוק וימים – למה חוששת?

שו"ע יט : ... קבעה לה וסת לזמן ולמיחוש הוסת - ואינה חוששת אלא לשניהם ביחד. ואם הגיע העת ולא בא המיחוש או שבא המיחוש בלא עתו – אינה חוששת.

○ **שו"ע כה :** (בוסת המורכב לפיהוק וימים): ודאי אסורה כל עונת הוסת כמו וסת ימים גרידא. (היינו שצריכה לפרוש מתחילת העונה **כרז"ה ורשב"א**, ולא רק בשעת המיחוש **כראב"ד**)

הט"ז (עקב קושיה פנימית בדברי הראב"ד) מפרש בדוחק רב דכוונת השו"ע כאן היא לענין פרישה לאחר המיחוש עד כלות אותה עונה (דצריכה לפרוש), ואילו לפני המיחוש – מותרת. (ובוסת הימים – אסורה אף מתחילת העונה, ובוסת הגוף בלא יום קבוע אסורה רק בשעת המיחוש)

○ **כתבו החו"ד וסד"ט** דמה שפסק **בשו"ע כ"ו** – דוסת המורכב נעקר רק אם בא המקרה ג"פ בזמנו ולא ראתה, אבל במקרה לבדו או זמן לבדו שלא ראתה בהם אינו נעקר – דמה שאמר שבזמן לבדו אינו נעקר היינו לענין זה דאם הגיע ג"פ היום ולא פיהקה ולא ראתה מ"מ צריכה לחוש אח"כ אם הגיע היום ופיהקה, אבל מ"מ לענין זה נעקר דאין צריך לפרוש כל אותו היום כל זמן שלא פיהקה מחשש דשמא תפהק דהא עברו ג' ר"ח ולא פיהקה.

דין נוסף:

שו"ע כד :

וכולם (וסת הפיהוק וכדו') אין חוששים להם אלא לשעתן.
 כיצד? היתה רגילה לראות עם התחלת הוסת מיד אסורה כל זמן המשכת הוסת, היתה רגילה לראות בסופו אינה אסורה אלא בסופו (ובזה קל וסת דגופה משאר הוסתות שהיא חוששת בהם לכל עונת הוסת).

בד"א? בזמן שכל הראיה מובלעת בתוך הוסת, אבל אם אין כל הראיה מובלעת בתוך הוסת אלא נמשכת גם אחר הוסת - אסורה מתחלת הוסת עד סוף עונה אחת.

[ודלא כ"א שברשב"א שמוותרת מיד אחר הוסת]

ש"ך : נראה כ"ש אם מתחלת גם קודם הוסת דצריכה לפרוש כל אותה עונה שלפני הוסת וכל הוסת, ואפשר דהכא אסור כל העונה גם לאחר הוסת וצ"ע.

קביעת וסת בימי נדה וזבה

מדין הגמרא (נדה יא., לט., לט:) –

אין האשה קובעת לה וסת לא בימי נידות ולא בימי זיבות.

היינו: כגון ראתה בר"ח וחזרה וראתה בחמישי בחודש דהיינו בימי נדות וחזרה וראתה עוד פעמיים בחמישי בחודש - לא קבעה וסת לחמישי בחודש. וכן אם ראתה באחד בחודש ובט"ו בו וכו', שהוא תוך ימי זיבה לראיה הראשונה - לא קבעה וסת לט"ו.

והטעם: לענין ימי נדה - כתב רש"י "שאיין ראיית ימי נדה ראייה לקבוע, שהיא עלולה לראות בימי נדותה", לענין ימי זיבה - כתב הרמב"ם "שחזקת דמים מסולקים הן לימים אלו" וא"כ הראיה חריגה, והראב"ד סובר שהטעם הוא (כמו לענין ימי נדה) שאני מייחס את הראיה לראיה הקודמת, להמשך הנדות.

במה דברים אמורים?

שראתה ראיה הראשונה ממעיין פתוח (דהיינו שהראיה הראשונה של הג' פעמים היתה בימי נדה או זיבה), אבל אם ראתה ראיה ראשונה ממעיין סתום, כגון שראתה ב"פ בר"ח ובפעם הג' ראתה בכ"ה בחודש ובר"ח, אע"פ שהראיה השלישית היתה תוך ימי נידותה לראיית כ"ה בחודש – קובעת בר"ח (ובסד"ט כתב דבעינן ב' ראיות ראשונות ממעיין סתום).

והטעם: דבתר התחלה אזלינן, וכיון דתחילת וסתה הוחזק ממעיין סתום אמרינן דגם ראיה אחרונה היא ממעיין סתום והא דהקדימה לראות בכ"ה הוא משום דדמים יתרים נאספו בה ומיהר לבוא אבל ראיית ר"ח הוא העיקר.

ויש עוד מחלוקת בגמרא (לט) בענין רואה בתוך ימי זיבה: אם רק אינה קובעת וסת אבל מ"מ חוששת כמו לושא"ק (וכ"פ הרמב"ם), או שאינה חוששת כלל (וכ"פ הרשב"א ועוד).

האם דינים אלו נוהגים בימינו?

ראב"ד: גם בזה"ז אין אשה קובעת וסת בימי זיבתה, אבל כן קובעת וסת בימי נדתה.

רמב"ן, רשב"א: בזה"ז שכבר החמירו בנות ישראל על עצמן ונהגו שלא לחלק בין נידה לזבה ויושבות על כל דם כאילו היא זבה גדולה כדי שלא תבאנה לידי טעות, ה"ה לענין קביעות וסת אין חילוק ובכל זמן קובעת וסת, דאם אתה מחלק להם בין ימי נידה לימי זיבה נמצאת מצריכתן ללמוד פתחי נידה וימי נידה וימי זיבה וע"כ אין חילוק ותמיד קובעת וסת. וכ"מ שפסק השו"ע והרמ"א (שהרי השמיטו את כל הדין הזה)

נקה"כ: שיטת הרמב"ן היא רק לחומרא (דאינו נעקר בפחות מג' פעמים) אבל לא להקל, דודאי לא יחלוק על התלמוד. וע"כ כל החומרות שיש לבעלת וסת שאינו קבוע יותר מבעלת וסת קבוע – צריכה להחמיר בהם ולנהוג כבעלת וסת שאינו קבוע (כגון שצריכה לחוש לוסת החודש וההפלגה), וע"כ בכל מקום שנאמר שקבעה וסת, אם הוא להקל הוא דוקא שלא בימי נידה וימי זיבה (וכתב דלפ"ז קשה על השו"ע והרמ"א דהיה להם להביא דינים אלו).

תוה"ש: שיטת הרמב"ן היא בין לחומרא בין לקולא. והראיה דעיקר הטעם לדין הזה הוא דאם אתה מחלק להם בין ימי נידה לזיבה נמצאת מצריכתן ללמוד ימי נידה וזיבה וכו' וא"כ משמע להדיא דבשום ענין אין לחלק, דאחרת מה הועילו חכמים בתקנתם שהחמירו כל החומרות כדי שלא תצטרך אשה למנות ימי נידה וימי זיבה הרי תצטרך למנותם מהטעם הנ"ל, וע"כ בכל ענין אין חילוק, ועוד דוסתות דרבנן וע"כ אין להחמיר.

מעוברת ומניקה אחר ימי העיבור וההנקה –

כיצד חוששת?

אם היה להן וסת קבוע לפני העיבור וההנקה

רשב"א: מיד שעברו ימי העיבור וההנקה – **חוזרות לחוש לוסתן הראשון**, והוי ממש כבעלת וסת קבוע ואינו נעקר בפחות מג' פעמים. [והיינו דאם היה לה וסת קבוע לוסת החודש או לוסת הגוף - חוששת מיד אפילו עדיין לא ראתה כלל, ואם היה לה וסת קבוע לוסת ההפלה - חוששת מיד אחרי שראתה פעם אחת (שהרי להפלה אי אפשר לחוש עד שתחזור לראות)]

והמקור: דכן משמע בנידה י, וכן מסברא – דהרי כל הטעם שמעוברת ומניקה אינה חוששת הוא מחמת דיש גורם המעכב (דראשה כבד ואיבריה מתפרקין וכו') וא"כ כשנסתלק הגורם – חזר האורח לקביעותו הראשון (משא"כ בזקינה ובתינוקת, ועד שתתחזק ג"פ חשבינן ראיותיה למקרה ואינן ראויות לקבוע וסת).

יש מגדולי המורים: אינן חוזרות לקביעות וסתן הראשון **א"כ חזרו לראות פעם אחת כמו הוסת** שהיה להם קודם העיבור וההנקה (והיינו בוסת החודש מספיק פעם אחת ובוסת ההפלה צריך ב' פעמים).

רמב"ן, ראב"ד ועוד: כעין פשרה בין ב' השיטות, דהיינו שאינה חוזרת לקביעות וסתה **עד שתראה פעם אחת**.

והטעם: דכיון דהוחזקה עד עכשיו במסולקת דמים אינה יוצאה מחזקה זו עד שתראה פעם אחת, אבל משתראה פעם אחת חוזרת לקביעות וסתה אפילו לא ראתה כמו הוסת שהיה לה קודם העיבור וההנקה. **ואם** באמת ראתה שלא בזמן וסתה הקודם - הוי כמו דין אשה שיש לה וסת קבוע ושינתה פעם אחת דזה וזה אסורים.
ראב"ד: וכן הדין לאשה שהיתה במחבואה ג' עונות והפסיקה מחמת חרדה - משתסתלק החרדה חוששת לוסתה.

שו"ע לד פסק כרשב"א

הש"ך תמה מדוע השמיט השו"ע את שיטת **הרמב"ן והראב"ד** דהרי רבים הם, וגם דעת הטור נראה כן, ועוד דהא בוסתות דרבנן שומעין להקל.

אם היה להן וסת שאינו קבוע לפני העיבור וההנקה

אינה צריכה לחוש לו כלל אחר העיבור וההנקה. (פת"ש בשם נו"ב)

לראות: סעיפים כז, ל, לא

כדאי לראות גם: פת"ש ס"ק ד, ש"ך ס"ק כ, פת"ש סוף ס"ק י, סד"ט ס"ק יב, פת"ש ס"ק כח